

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

South-Eastern Finland
University of Applied Sciences

PLEASE NOTE! THIS IS A PARALLEL PUBLISHED VERSION / SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.

This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Järn, Sari; Ristolainen, Henna; Saltiola, Kati

Title: Digitoinnin ammattilaiseksi kouluttautumalla

Version: Publisher's PDF

Please cite the original version:

Järn, S.; Ristolainen, H.; Saltiola K. (2021). Digitoinnin ammattilaiseksi kouluttautumalla.

Faili, 4, 18 – 20.

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio voi erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijä(t): Järn, Sari; Ristolainen, Henna; Saltiola, Kati

Otsikko: Digitoinnin ammattilaiseksi kouluttautumalla

Versio: Publisher's PDF

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdetä:

Järn, S.; Ristolainen, H.; Saltiola K. (2021). Digitoinnin ammattilaiseksi kouluttautumalla.

Faili, 4, 18 – 20.

Digitoinnin ammattilaiseksi kouluttautumalla

Sari
Järn
TKI-asiantuntija
Xamk

Henna
Ristolainen
Projektipäällikkö
Tietoasiantuntija
Xamk

Kati
Saltiola
Ohjelma-
koordinaattori
MikseiMikkeli

Osana arkisto- ja kirjastoalan osaamis- ja palvelukeskuksen, Memory Campuksen, kehittämistä toteutettiin Digitoinnin ammattilaiseksi -hanke. Xamk koulutti Mikkelissä 30 digitoijaa ja kahdeksan digitoinnin asiantuntijaa. Koulutusten toteutumiseen vaikutti vahvasti Kansallisarkiston päätös käynnistää valtionhallinnon asiakirjojen massadigitointi Mikkelissä.

Digitoijia ja digitoinnin asiantuntijoita koulutettiin hankkeessa kasvaviin työvoimatarpeisiin. Vastaavaa työelämälähtöistä, lyhyttä digitoinnin koulutusta ei aiemmin ole järjestetty. Kansallisarkiston Mikkelin toimipisteessä avautui vuosina 2020 ja 2021 yhteensä 17 massadigitoinnin työpaikkaa. Lisäksi digitointiin liittyviä työpaikkoja avautui vuonna 2021 Kansalliskirjastossa kolme sekä Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkistossa ja Mikkelin kaupungilla yksi kummassakin. Tämä osoittaa, että koulutukselle on Mikkelin seudulla erityinen tarve.

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (entinen Mamk) edellisistä digitointia sivuavista koulutuksista on kulunut aikaa. Tänä aikana myös digitoinnin osaamisvaatimukset ovat kasvaneet. Muuan muassa skannausteknologia, automaattinen kuvailu ja digitaalinen laadunvarmistus ovat kehittyneet harppauksittain. Tekoälyn hyödyntäminen alkaa olla digitoinnissa arkipäivää.

Xamkissa on voinut jo useiden vuosien ajan opiskella tiedonhallintaa ja sähköistä arkistointia ylemmässä ammattikorkeakoulutuksessa. Tämä koulutus ei kuitenkaan valmista digitoinnin perusosaajia, vaikka koulutuksessa saatavat projektinhallintataidot ja sähköisen arkistoinnin osaaminen ovat digitoijillekin tärkeitä taitoja. Hankkeen aikana digitointien koulutus on pyritty mallintamaan siten, että vastaavat opinnot on mahdollista järjestää myös muualla Suomessa.

Asiantuntijoiden koulutus (15 op) oli täydennyskoulutusta jo alalla toimiville arkistoalan ammattilaisille. Suurimmalla osalla oli tarve

päivittää osaamistaan digitoinnista. Digitointien koulutus (15 op) oli pääasiassa tarkoitettu työttömille tai työttömyysuhan alla oleville. Ensimmäiseen digitointien koulutukseen hakeutui erityisesti sellaisia, joilla oli jo ennestään kokemusta arkisto- ja digitointihankkeista. Toisessa haussa oli enemmän alanvaihtajia, osaamisen kehittäjiä ja yrittäjiä.

Koulutushanketta edeltäneessä Massadigitoinnin osaajakoulutuksen suunnitteluhankkeessa (2018–2019) tehtiin osajakartoitusta. Hankkeessa tunnistettiin paitsi digitointien ja digitoinnin asiantuntijoiden osaamistausta- ja koulutusvaatimukset, työllistymismahdollisuudet ja koulutusvaihtoehdot, myös paikallisten organisaatioiden työntekijä- ja koulutustarve sekä heidän mahdollisuutensa osallistua koulutuksen toteuttamiseen asiantuntijoina ja harjoittelupaikkojen tarjoajina.

Koulutuksen aikana olemme pystyneet tarjoamaan opiskelijoille yksilöllistä tukea ja ohjausta opinnotien etenemisessä. Olemme myös tukeneet heidän työllistymistään.

Hanke on ollut paljon muutakin kuin pelkkää digitoitinkoulutusta: sillä on ollut työllisyyttä ja sosiaalista osallisuutta edistävä vaikutus. Opiskelijoiden yksilöllistä opintopolkua tuettiin ottamalla huomioon opiskelijan aiempi osaaminen. Jatkuva vuoropuhelu työelämän ja koulutuksen järjestäjän välillä on taannut koulutuksen tehokkaan kehittämisen sekä työelämän tarpeiden vahvan huomioimisen koulutuksen sisältöjä määriteltäessä ja kehitettäessä.

Digitoinnin asiantuntijat toteuttavat digitoitun aineiston vaativamman jälkikäsitteilyn, kuten metatietojen tarkistamisen/kirjoittamisen sekä digitoitun aineiston tarkistuksen. Asiantuntijoiden roolina on koko digitoinnin toiminnan suunnittelu ja ohjaus. Asiantuntijoiden koulutukseen sisältyi kaksi opintopaksoa Xamkin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tiedonhallinta ja sähköinen arkistointi -opinnoista: sähköinen arkistointi ja pitkäaikaisäilyttäminen sekä prosessien kuvaaminen ja kehittäminen. Li-

säksi heidän opintoihinsa kuuluu hankkeessa suunniteltu Digitoinnin laadunvarmistus ja aineiston käytettävyys -opintopakso.

O'Haran ym. (2020, 3) tutkimuksessa todetaan, että mitä yleisempää digitoitinkoulutus on, sitä helpommin se on sovellettavissa. Toisaalta erityisosaamisen saavuttamiseen vaikuttavat aina toimintaympäristö, tilannesidonnaisuus sekä erilaiset projektin tai vastuiden muuttujat. Tutkimukset osoittavat myös, että oppiminen tapahtuu parhaiten yhdistämällä teoriaa käytäntöön. Käytännön työskentelyssä kertyvää osaamista kehittävä tilanteet, joissa tehdään päätöksiä, työvaihteita toistetaan ja joskus jopa epäonnistutaan. (O'Hara 2020, 3.)

Digitointiprojektin toteutus -opintopaksoon sisältyi Xamkin digitoinnin harjoitteluympäristön hyödyntäminen sekä työelämän työssäoppimispaikat, joissa suoritettiin 2–4 opintopisteen laajuinen työssäoppimisen koulutuskokonaisuus. Se tarjosi mahdollisuuden käytännön

työskentelyyn ja osaamisen harjoittamiseen. Digitoijien koulutus oli suunniteltu yleiseksi digitoitinkoulutukseksi, mutta siinä käsiteltiin lisäksi massadigitoinnin erityispiirteitä. Koulutus kesti kolme kuukautta sisältäen digitoinnin perusteet sekä digitoinnin syventävän osaamisen ja digitointiprojektin toteutuksen opintopaksot.

Koulutuksen avulla opiskelija sai valmiudet digitoijan työhön, johon kuului koko digitointiprosessi, kuten digitoitavan aineiston valinta, valmistelu, skannaus, kuvailu ja validointi sekä digitointiprosessin kehittäminen. Koulutus lisäsi opiskelijoiden tiedonhakutaitoja, ongelmanratkaisukykyä ja tiimityöskentelytaitoja. Verkossa toteutetut opinnot kehittivät erityisesti viestintäteknologioiden käyttöä. Vahva työelämäyhteys mahdollisti opiskelijoiden verkostoitumisen työelämään ja käytännön työn tekoon. Lisäksi opiskelijoiden työllistymisvalmiuksia pystyttiin kehittämään. Opiskelijoiden yksilölliset tarpeet

Opiskelijan opintopolku ja koulutussisällöt Digitoinnin ammattilaiseksi (digitaja) -opinnoissa. Mallin ovat kehittäneet Sari Järn, Henna Ristolainen, Kati Saltiola ja Marjo Äikäs.

huomioitiin koulutuksen toteutuksessa ja ohjauksessa.

Koulutusmateriaaleja koostettiin ja kehitettiin koulutusten aikana. Asiantuntijaluentoja hyödynnettiin koulutusmateriaaleina. Koulutuksen aineisto avataan Avoimien oppimateriaalien kirjastossa (<https://aoe.fi/>), jossa ne ovat kaikkien hyödynnettävissä. Avoimen tieteen kansallisen koordinaation Oppimisen ja oppimateriaalien avoimuuden linjauksen mukaisesti koulutusaineistot on lisensoitu pääosin CC BY-SA 4.0 -lisenssillä.

Lisäksi digitoijien koulutus mallinnettiin mahdollista jatkokäyttöä varten. Mallinnukseen liittyi kolme kaaviota, jotka kuvasivat työelämäyhteistyötä, koulutuksen rakennetta sekä opintopolkua ja koulutussisältöjä. Mallinnuksessa esille nousivat sekä opiskelijoiden että kouluttajan tekemät opiskelu- ja koulutuslupaukset ja vahva yhteistoiminta. Koulutusmallit arvioitiin yhdessä työelämän kanssa.

Elinkeinoelämän kanssa tehtiin vahvaa yhteistyötä syventäen entisiä ja luoden uusia kumppanuuksia. Yhteistyötoimijoita olivat esimerkiksi Mikkelin kaupungin museot, Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto, Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto ELKA, Sodan ja rauhan keskus Muisti sekä Bioshare Digitization. Yhteistyökumppaneiden kanssa yhdessä kehittäminen liittyi erityisesti asiantuntijaluentoihin, työssäoppimispaikkojen integroimiseen opetukseen, opiskelijoiden työllistymisen tukemiseen sekä koulutusmallin arviointiin. Koulutuksessa työllistymistä tuettiin muun muassa työssäoppimisjaksoilla, viestimällä avoimista digitoimintalan työpaikoista, antamalla tukea ansioluettelon

tekoon sekä kehittämällä työelämävalmiuksia. Työelämää ja työllistämisen tukipalveluja pyrittiin pitämään tietoisina koulutuksen kulusta ja opiskelijoiden työllistämismahdollisuuksista. Koulutuksen kehittämiseen osallistuneiden yhteistyöverkostot laajenevat ja syvenevät.

Koulutushanke on varmistanut koulutukseen osallistuneiden osaamistason nousun ja parantanut koulutukseen osallistuneiden työllistymismahdollisuuksia sekä tarjonnut alan työnantajille koulutettua työvoimaa. Samalla testattiin millaista tarvetta tämänkaltaiselle koulutukselle olisi tulevaisuudessa. Toiveena on, että koulutuksista saataisiin jatkossa pysyvää toimintaa. Jos hyvin käy, Mikkelin koulutusmalli toimii esikuvana koko toimialalla niin Suomessa kuin kansainvälisesti.

Digitoinnin ammattilaiseksi -hanketta rahoitti ELY-keskus Euroopan sosiaalirahastosta (ESR). Hallinnoijana oli Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajana Mikkelin kehitysyhtiö Miksei.

Lue lisää hankkeesta ja koulutuksesta: <https://www.xamk.fi/digitointikoulutus>

Lähteet:

O'Hara, G., Lapworth, E. & Lampert, C. 2020. Cultivating Digitization Competencies: A Case Study in Leveraging Grants as Learning Opportunities in Libraries and Archives. Information technology and libraries 4, 39. Verkkojulkaisu. Saatavissa: doi:10.6017/ital.v39i4.11859 [viitattu 25.10.2021].

ARKISTOT

Pekka Lähteenkorva
Arkistonjohtaja
UKK-arkisto

Keskiviikkona marraskuun 10. päivä klo 13 sulloutui Helsingissä Simonkatu 1:n kohdalla, Lasipalatsin luona arvovaltaisen kutsuvierasjoukko Tasavallan Presidentin Arkistosäätiön vuokraamaan linja-autoon. Kytyi suuntautui 110 km päähän Orimattilan Niinikoskelle, jossa vietettäisiin iloisia tupaantuliaisia. Omalla autolla saapuvien tuli saapua Orimattilan keskusta, Kantakrouvin eteen, josta heidät opastettiin Arkisto-Hovilaan. Suomen ensimmäinen ja ainoaksi jäänyt yksityinen presidentinarkisto esitteli saneerattua arkistorakennusta Urho Kekkosen ystäville, arkiston sponsoreille sekä tiedotusvälineiden edustajille.

Arkistosäätiön tarina alkoi runsas vuosi aikaisemmin. Kekkonen vieraili Yhdysvalloissa ja presidentti Richard Nixon esitteli hänelle Rooseveltin presidentinarkistoa. Matkailu avasi ja Urho Kekkonen perusti Naantalien Kultarannassa elokuun 18. päivänä 1970 Tasavallan Presidentin arkistosäätiön. Sen päätehtäväksi tuli luoda historian tutkimuksen edistämiseksi arkisto, joka perustamisvaiheessaan koostuisi Urho Kekkosen luovuttamasta asiakirja-aineistosta. Ensiarvoisen tärkeätä oli Kekkonen elämäntyöhön liittyvien asiakir-